

Мацавіла Яраслаў Уладзіміравіч,
курсант 1 курса
Навуковы кіраўнік Савік С. А.,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

МАРШАЛ ПЕРАМОГІ

Анатацыя. Біяграфія маршала Савецкага Саюза Ракасоўскага Канстанціна Канстанцінавіча, камандуючага першым Беларускім фронтам у гады Вялікай Айчыннай вайны. Маршал Ракасоўскі К. К. унес неацэнны ўклад у Перамогу савецкага народа над нямецкімі захопнікамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Ключавыя словы: Аперацыя «Баграціён», камандуючы, маршал Ракасоўскі Канстанцін Канстанцінавіч, Вялікая Айчынная вайна.

Увядзенне. На 71 кіламетры рэспубліканскай дарогі Р31 побач з в. Ракавічы Светлагорскага раена размешчаны манумент, прысвечаны вызваленчай аперацыі «Баграціён». Дадзены манумент уяўляе сабой масіўную кампазіцыю, выкананую з чырвонага граніту і бронзы. Аснова дадзенай кампазіцыі ўяўляюць дзве бронзавыя стрэлы, якія ўяўляюць сабой два асноўных напрамкі аперацыі. Па баках размешчаны выява савецкіх салдат, маракоў і партызан, а ў цэнтры прадстаўлены камандуючыя аперацыяй: Жукаў, Батаў, Паноў і Ракасоўскі [1].

Асноўная частка. Канстанцін Канстанцінавіч Ракасоўскі – савецкі военачальнік і грамадскі дзеяч, быў камандуючым 1-га Беларускага фронту ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Нарадзіўся 21 снежня 1896 у горадзе Вялікія Лукі, яго бацька працаваў чыгуначнікам, а маці настаўніцай. Бацькі Канстанціна рана паміраюць і ен, якому споўнілася толькі 14 гадоў, вымушаны зарабляць сам. Ен працаваў рознарабочым, але неўзабаве яго ўзялі чалавечым каменячоса [2].

Першая Сусветная вайна стала для яго першым ваенным вопытам. Яшчэ ў самым пачатку вайны яго камандзіры заўважылі Канстанціна. За праяўленую адвагу Ракасоўскага Канстанціна быў прысвоены Георгіеўскі крыж 4-й ступені. З прыходам рэвалюцыі Канстанцін Ракасоўскі па ўласным жаданні ўступіў у Чырвоную гвардыю. За ўдзел у грамадзянскай вайне ен тройчы быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга. Па завяршэнні Грамадзянскай вайны Кастусь накіраваўся на вучобу ў Ваенную акадэмію імя Міхаіла Васільевіча Фрунзе. Па заканчэнні акадэміі Канстанцін Канстанцінавіч стаў камандзірам кавалерыйскага корпуса, затым камандаваў 7-й Самарскай кавалерыйскай дывізіяй, а пасля быў пераведзены ў 5-й кавалерыйскі корпус у Пскове.

13 чэрвеня 1937 года Ракасоўскі быў адхілены ад камандавання корпусам і накіраваны ў распараджэнне Наркамата абароны. 27 чэрвеня дивизионная партарганізацыя выключыла яго з партыі «за страту палітычнай пільнасці».

У жніўні былы камкор быў арыштаваны НКУС па абвінавачанні ў злачынстве, прадугледжаным арт. 58-1 «б» (зрада Радзіме, дасканалая вайскоўцам) – мелася на ўвазе ўдзел у антысавецкай змове ў войску. З 17 жніўня 1937 года Канстанцін Канстанцінавіч утрымліваўся ў турме, дзе быў пахаваны. У аўтабіяграфіі, датаванай 4 красавіка 1940 года, Ракасоўскі пісаў вельмі каротка: «са жніўня 1937 па сакавік 1940 г. знаходзіўся пад следствам у органах НКУС. Вызвалены ў сувязі са спыненнем справы». Гэты этап для Канстанціна Канстанцінавіча быў вельмі складаным, але нягледзячы на ўсе катаванні і допыты, ён трымаўся годна, нікога не абгаварыў, нічога не падпісаў. Пасля вызвалення ён быў накіраваны ў камандаванне Кіеўскай асобай ваеннай акругі. Пасля быў прызначаны камандзірам 9-га механізаванага корпуса. Дадзены корпус толькі фармаваўся і таму шмат тэхнікі, якая павінна была быць па штаце, адсутнічала. Але, нягледзячы на гэта, корпус аказваў сур'езны супраціў нямецкім войскам. Канстанцін Канстанцінавіч адзначаў, што баі былі жорсткія, савецкія войскі былі ў меншасці, але з-за праяў з-за праяўленага гераізму кожнага з салдат, яны давалі адпор нямецкім захопнікам. У гэтых баях Ракасоўскі выкарыстаў многія аспекты тактыкі: пяхота дзейнічала ў цесным узаемадзеянні з тэхнікай, засады і контратакі.

У баях камандуючы выяўляў сябе як таленавіты камандзір, ён заўсёды якасна ацэньваў сітуацыю, што дапамагала выбраць і сфармаваць правільны падыход да вядзення бітвы.

Канстанцін Канстанцінавіч быў камандуючым 16-й арміяй у бітве за Маскву, камандуючым Данскім фронтам у Сталінградскай бітве, камандуючым Цэнтральным фронтам у Курскай бітве і камандуючым 1-м Беларускай фронтам падчас аперацыі «Баграціён».

Немалую ролю ў перамогах Канстанціна Канстанцінавіча мела яго ўменне прадугадывання задум ворага. Неацэнны ўклад унес Ракасоўскі ў распрацоўку плана аперацыі «Баграціён». Падчас нарады ў стаўцы Вярхоўнага Галоўнакамандуючага, дзе распрацоўваўся план контрнаступлення, Канстанцін Ракасоўскі высунуў прапанову аб наступе адразу па двух напрамках. Меркаванні аб наступе войскаў левага крыла фронту на Люблінскім кірунку былі адобраны, а вось рашэнне аб двух ударах на правым крыле падвергнулася крытыцы. Вярхоўны галоўнакамандуючы і яго намеснікі настойвалі на тым, каб нанесці адзін галоўны ўдар – з плацдарма на Дняпры (раён Рагачова), які знаходзіўся ў руках 3-й арміі.

Двойчы Ракасоўскаму прапаноўвалі выйсці ў суседні пакой, каб прадумаць прапанову стаўкі. Пасля кожнага такога «прадумвання» яму даводзілася з новай сілай адстойваць свае рашэнне. Пераканаўшыся, што Канстанцін Канстанцінавіч цвёрда настойваў на сваім пункце гледжання, Сталін зацвердзіў план аперацыі.

Наступ па двух напрамках дазволіў акружыць групоўкі праціўніка на ўсход ад Мінска [3]. За выдатны ўклад у планаванне аперацыі Баграціён Ракасоўскаму было прысвоена званне Маршал Савецкага Саюза ў чэрвені 1944 года, у ліпені 1944 года званне Герой Савецкага Саюза (ён стаў першым хто атрымаў дадзеную ўзнагароду).

Падчас вайны маршал уважліва ставіўся да салдат і камандзіраў. Ён паважаў кожнага, хто прымаў удзел у бітвах і пагарджаў баязлівасць і безадказнасць. Ракасоўскі заўсёды служыў прыкладам як для камандзіраў, так і для салдат. Асабісты склад паважаў яго, салдаты былі гатовыя ісці за сваім камандуючым і выконваць любыя заданні.

Спіс яго ўзнагарод досыць вялікі: яму было прысвоена 2 медалі Героя Савецкага Саюза, ордэн «Перамога», ордэн Леніна, ордэн Чырвонага Сцяга і многія іншыя. Акрамя ўзнагарод Савецкага Саюза яму таксама былі прысвоены ўзнагароды іншых краін свету: ордэн «Віртуці Мілітары» 1 класа (вышэйшая ваенная ўзнагарода Польшчы), Вялікі крыж ордэна Ганаровага легіёна (вышэйшая ўзнагарода Францыі, ордэн «Легіёна пашаны» і многія іншыя.

Пасля заканчэння вайны, 24 чэрвеня 1945 у Маскве прайшоў Парад Перамогі, якім камандаваў маршал Ракасоўскі. Парад прымаў маршал Жукаў.

Заклучэнне. Маршал Ракасоўскі Канстанцін Канстанцінавіч выяўляў сябе як таленавіты камандуючы. Які пачаў сваю службу з простага салдата царскай арміі, ён прайшоў шлях да маршала не толькі СССР, але і маршала Польшчы. Уменні, веды, лідэрскія якасці, хладнокровнасць, рашучасць, стойкасць – усе гэтыя якасці закаляліся і оттачваліся ў ім на працягу ўсёй яго цяжкай жыцця.

Маршал Ракасоўскі – камандуючы, чые рашэнне стала адным з ключавых у аперацыі па вызваленні Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Яго стаўленне да асабістаму складу заўсёды было ўважлівых, перш за ўсе ён бачыў у кожным салдата ўменні і сілу духу, што не дазваляла яму прыняць непрадуманое рашэнне на поле бою.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Мемориал «Операция "Багратион"» – Издательский дом «Беларусь сегодня» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://obeliski.by/bagratiion>. – Дата доступа: 19.11.2025.
2. Рокоссовский К. К. Солдатский долг. – 5-е изд. – М.: Воениздат, 1988. – 367 с.: 8 л, ил. – (Военные мемуары).
3. Соколов, Б. В. Рокоссовский / Борис Соколов. «Коллекция», 2010. – 540 с. Калининград: Мастерская.